

ΓΕΝΙΚΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΝΑΤΗΛΙΩ, ΣΑΒΒΑΤΩ, 17 ΙΟΥΛΙΟΥ 1826.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ.

Ἐγχώριοι εἰδήσεις.

Ἐκ Ναυπλίου.

Γράμματα ἐκ Κρήτης ἀπὸ 7 Ἰουλίου μᾶς ἀναγγέλλουσιν ὅτι ὁ Μουσταφά-μπασης ἐμδῆκε πρὸ ἡμερῶν εἰς Χανία, ὅπου ἐπικρατεῖ ἄκρα διχόνοια μεταξὺ ξένων καὶ ἐνταπίων, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις· καὶ εἰς μίαν κατὰ τὴν 5 τοῦ μηνὸς τούτου εἰς Χανία γενομένην φιλονεικίαν ἐφονεύθησαν 12 ἄνθρωποι. Ἐπρόσταξε τοὺς Χανιώτας νὰ ἐξέλθωσιν· ἔλαθεν αὐτὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὸ καστέλι, τὸ ὑψηλότερον μέρος ἐντὸς τῆς πόλεως, σχηματίζον τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἐκάθισεν ἐν αὐτῷ τὸ σιγάτευμά του. Μετὰ ταῦτα ἀνέγνωσεν ἐν πλήρει συνελεύσει ὀρισμὸν (φερμάνι) τοῦ σουλτάνου, δι' οὗ καταργεῖνται ἐκεῖ οἱ μαλκιά-νέδες καὶ συμπαίσιδες, καὶ δίδεται ὅλη ἡ ἐξουσία εἰς τὸν Μουσταφᾶν, ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὴν προστασίαν ἀφιερόνται καὶ οἱ ὑπὸ τὴν χριστιανικὴν (ράγιδες), εἰς τοὺς ὁποίους δίδει ὁ σουλτάνος ἀσφάλειαν ζωῆς, καὶ ἐλαττώνει εἰς τὸ ἥμισυ τὰ δοσιμᾶτα· τὸ δὲ χιργάτζι διορίζει νὰ ᾔηται 5 μόνον γρόσια. Πολλὰ βραδέως ἐξύπνησεν ὁ μέγας σουλτάνος! οὐδεμία αὐτῷ χάρις διὰ τὴν τὴν γενναίότητα καὶ ἀγαθότητα. Ὅτι δύναται τις νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτοῦ διὰ τῶν ὀπλων, καὶ νὰ τὸ ἀπολαύῃ ἐλεύθερος, δὲν ὑποχρεῖται εἰς ἄλλον, καὶ νὰ μὲνῃ δούλος.

Ὁ Μουσταφά-μπασης ἀνέγνωσε καὶ δεῦτερον σουλτανικὸν ὀρισμὸν, δι' οὗ προτάσσεται, νὰ καταργήσῃ τοὺς ὀργάδες, καὶ νὰ κἀμῃ τοὺς γενιτζήρους τακτικούς στρατιώτας, τὸ ὅποιον ἐβάνη εἰς τοὺς κατοίκους βαρύτατον, καὶ δυσκόλως θέλει κατορθωθῇ. Οἱ Κανδιώται Τούρκοι ἔλαδον περὶ τούτου ἄλλα μέτρα· ἐνδυναμίζουν τὸ μέγα φρούριόν των μετὰ μεγάλης σπουδῆς, καὶ παρασκευάζονται εἰς ἀντίστασιν.

Λέγεται προσέτι ὅτι ὁ Μουσταφά-μπασης ἔλαδε καὶ ἄλλην σουλτανικὴν διαταγὴν, διὰ τῆς ὁποίας διορίζεται νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Σφακιῶν, καὶ νὰ κτίσῃ εἰς αὐτὴν φρούριον φυλαττόμενον παρὰ Τούρκων. Ἡ εἰδήσις αὕτη ἔγινε γνωστὴ εἰς τοὺς Σφακιανούς, καὶ θέλει τοὺς κινήσει εἰς τὰ ὅπλα.

Ὁ Μουσταφᾶς ἐξέδωκεν αὐστηρὰν προσταγὴν εἰς ὅλα τὰ χωρία, νὰ φανερόνωσι τοὺς παρ' αὐτοῦ λεγομένους κλέπτας, ὅταν οὗτοι ὑπάγωσιν εἰς αὐτὰ· καὶ ἀπειλεῖ ὅτι θέλει καίει καὶ ἀφανίζει, ἂν παρακούσωσιν εἰς τὴν προσταγὴν του.

Οἱ Ἕλληνες ἐν τούτῳ ἐξακολουθοῦν τὸ χρέος των, καὶ ὅ,τι δύναται νὰ πράξωσιν εἰς τὸν ἐχθρὸν, δὲν τὸ ἀμελοῦσι. Κατὰ τὴν 5 τοῦ μηνὸς τούτου ὑπῆρχον ἱκανοὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Σιτείας, καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκοσι, ἐκ τῶν ὁποίων δύο ἐφόνευσεν ὁ γενναῖος Ἰάκωδος Κουμάκης· καὶ ἐπιστρέφοντες ἐκεῖθεν ἐφόνευσαν εἰς τὰ Ἐννέα χωρία ἄλλους τρεῖς, καὶ ἄλλους τόσους εἰς Κίσσαμον ἄλλοι στρατιῶται. Εἰς Μήλοπόταμον εἰσέβαλον, ὡς μαθηάνομεν, τριακόσιαι Τούρκοι εἰς καταδίωξιν τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων κατ' αὐτοὺς κλεπτῶν, καὶ ἀπῆντησαν ἕως 30 Ἕλληνας εἰς τὸ χωρίον ἁγίου Μάμαντα. Οἱ 30 δὲν δειλιάσαν διόλου, ἀλλ' ἀντεστάθησαν, καὶ ἐπολέμησαν γενναίως ἀπὸ πρωίας ἕως τοῦ δειλινοῦ· ἐφόνευσαν 7 ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς ἐδίωξαν ἕως εἰς τὰ Ἀνώγεα. Ὡς τε ἠναγκάσθησαν οἱ ἐχθροὶ τὴν ἐπαύριον νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν, καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ Κάπτρον, φέροντες μετ' αὐτῶν ἱκανοὺς πληγωμένους. Τιοῦτοι μικροὶ πόλεμοι γίνονται συχνότατα πρὸς βλάβην πάντοτε τοῦ ἐχθροῦ.

— Πρὸς ἐκστράτευτεν ἐκ Ναυπλίου καὶ ὁ ἀριστος στρατηγὸς Νικήτας. Ἠκολούθησαν εἰς αὐτὸν ἕως 400 στρατιῶται ἐκ τῶν ἐν Μεσολογίῳ, καὶ ἄλλοι περὶ τοῦ 600.

Ὁ στρατηγὸς Νικήτας εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι προτιμῶσι τὸν πόλεμον παρὰ πᾶν ἄλλο ἔργον, καὶ κρίνουσι τὴν εἰς τὰς πόλεις διατριβὴν ἀναξίαν τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτήρος. Ὅπου ὁ ἐχθρὸς, ἐκεῖ καὶ ὁ Νικήτας· καὶ ὅτakis ἐπολέμησεν, ἔδειξεν ἐν ἔργῳ ὅτι δὲν φέρει τὸ ὄνμα ἀναξίως.

Τὰ πρὸς ἡμᾶς φιλόφρονες τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης αἰσθήματα αὐξάνουσι καθ' ἑκάστην, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν φαίνονται τρανότερα. Πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης γίνονται ὅχι λόγοι ὑπὲρ Ἕλληνων, ἀλλ' ἔργα, καὶ ἔργα μεγάλα. Ἡ Γαλλία,

ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Γερμανία ἀμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλας ὑπὲρ αὐτῶν. Τὰς δυστυχίας καὶ συμφορὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους νομίζουσιν ἰδίας ἑαυτῶν, καὶ μεταχειρίζονται παντοίους τρόπους εἰς τὴν Δεσποειαν τῶν. Ἡ δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀγάπη καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου Εὐινάρδου εἶναι ἀπεριόριστος. Ὁ ἄριστος οὗτος πολίτης τῆς Γενεύης μᾶς ἐπρομήθευσεν, ὥς καὶ ἄλλοτε ἐφανερῶσαμεν, καὶ μᾶς προμηθεύει ἀδιακόπως μὲ ζωτροφίας, καὶ μὲ ἄλλα εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαῖα. Αὐτὸς μᾶς ἔστειλε κατ' αὐτὰς καὶ τὸν Κύριον Πετρίνην, ἄνδρα ἀξιέπαινον διὰ τὰ πολλὰ καλὰ του προτερήματα, καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀγάπην, διὰ νὰ μάθῃ καὶ δι' αὐτοῦ, τίτων ἔχομεν περισσοτέραν χρείαν, διὰ νὰ μᾶς προσφθάσῃ. Οἱ Ἕλληνες εὐγνωμονοῦσι διὰ τὰ τοιαῦτα φιλάνθρωπα αἰσθήματα τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ εὐχονται νὰ μὴ φανῶσι τῶν εὐεργεσιῶν τῶν ἀνάξιστοι.

Παρατηρήσεις εἰς τὴν ἱστορικὴν εἰδήσιν περὶ τῆς Χίου.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης ἱστορικῆς εἰδήσεως ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναδῇ εἰς τὴν πηγὴν τοῦ μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν Χίων ὁρησκευτικοῦ μίσους, καὶ νὰ ἀνακαλύψῃ τ' ἀληθὴν τούτου αἰτία. Ἀλλ' ὅμως πολλὰ ὀλίγον, μὲ φαίνεται, ἐπέτυχεν τὸν σκοπὸν του. Μόλις ἀνέβη ἕως εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπὸ τῶν Τούρκων κατακτῆσεως τῆς Χίου, ἐνῷ ἡ πηγὴ τοῦ ὁρησκευτικοῦ τούτου μίσους εἶναι ἀσυγκρίτως ἀρχαιότερα. Ὅσα ἀναφέρει, ὡς αἰτία τάχα τοῦ μίσους τούτου, εἶναι τὰ πλείότερα ἀποτελέσματα, καὶ ὄχι αἰτία. Πρὸς τοὺς, ὅτι καὶ κάποτε παρασταίνει τὰ πράγματα διόλου ἀντεστραμμένως.

Ἐὰν θεωρήσωμεν τὸ πρᾶγμα γενικῶς, εὐρίσκουμεν, χωρὶς νὰ ἀποπλανώμεθα ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρίως αἰτία τοῦ μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν ὁρησκευτικοῦ μίσους καὶ εἰς τὴν Χίον εἶναι, καθὼς καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη: δηλαδὴ ἡ μεγάλη σπουδαρχία, τὴν ὁποίαν οἱ Πάπαι εἰς πάντα καιρὸν ἐμεταχειρίσθησαν νὰ ὑποτάξουν τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν. "Τὸ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας μῖσος τῶν Παπῶν, μετὰ τὸ σχίσμα, ἔφθασεν εἰς τόσον, ὥστ' ἔδωκεν μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν τὴν ἐξασθένεισιν τῆς Γραικορωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ἐσῆκωσαν τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης εἰς τοὺς σταυροφορικοὺς πολέμους, κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, δι' ἀπόκτησιν τῆς Ἱερουσαλὴμ, τὸ δὲ ἀληθές, διὰ νὰ σείσωσι σφοδρότερον τὴν κλονουμένην τῶν Γραικορωμαίων αὐτοκρατορίαν βασιλείαν, καὶ οὕτω νὰ ὑποτάξωσιν εὐκολώτερον τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν (Donou Essai histor. sur la puiss. temp. des Papes; vol. I pag. 141) καὶ ἀντὶ νὰ ἀρνηθῶσι τὴν τελευταίαν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἐώρτασαν. Ὅσοι ἔπαινον ἔπαινε τὰ λοιπὰ ὑπεκρίθησαν προθυμίαν βοη-

θείας. ἀλλὰ πῶς; μὲ τὰς αὐτὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας ἐξήτει ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὁ διάβολος. "Ἐὰν περὶ προσκυνήσῃς μοι. " Καὶ αὐταὶ ἐγέννησαν τὴν Φλωρεντινὴν σύνοδον. Καὶ οὐδ' εἰς ταῦτα ἠρκέσθησαν οἱ Πάπαι· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πῶσιν μας δὲν ἔπαυσαν νὰ μᾶς ἐνοχλῶσι μὲ τοὺς ἀπιστόλους τῶν, οἱ ὁποῖοι περιερχόμενοι γῆν καὶ θάλασσαν, τοὺς Γραικοὺς μάλιστα ἐφρόντιζαν νὰ κάμωσι προσηλύτους. Δὲν τοὺς ἐμελλε τὸν ἡ ἐπιστροφὴ πολλῶν Ἰουδαίων, Τούρκων, εἰς ὁλοκατῶν, ὅσον τοὺς εὐφραίνειν ἕνας Γραικὸς προσηλύτος. — "Ὁσα Σημ. 78. Σελ. 68 εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Λατινικοῦ μετάφρασιν τῆς συμβουλῆς τριῶν ἐπισκόπων πρὸς τὸν Πάπαν Ἰούλιον τὸν Γ'. ἐκδοσ. London MDCCC XX.

Διὰ νὰ θεωρήσωμεν τὸ πρᾶγμα καὶ ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὴν Χίον, ἄς ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ τὴν διαγωγὴν τῶν δυτικῶν καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν.

Ἄς παρατρέξωμεν τὰς μεγάλας ἀδικίας, ὅσας οἱ ἀνατολικοὶ ὑπέφερον ἐκ μέρους τῶν δυτικῶν εἰς τὸν καιρὸν τῆς δημοκρατίας τῆς Γενεύης, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορικῆς εἰδήσεως ὁμολογεῖ, καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ μετὰ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην.

Οἱ δυτικοὶ ποτὲ δὲν ἠθέλησαν νὰ ζήσουν ὡς πολῖται εἰρηκτικοί, καὶ ποτὲ δὲν ἐφύλαξαν τὰ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς καὶ συμπολίτας τῶν χρεῶν. Κατηχημένοι ἀπὸ τὴν παπικὴν δεισιδαιμονίαν νὰ θεωροῦν τοὺς ὁμογενεῖς τῶν ὡς ἀλλότρια ὄντα, ἐπάσχισαν πάντοτε νὰ ἔχουν χωρισμένα τὰ συμφέροντά των. Καὶ διὰ τοῦτο ἐφάνησαν πάντοτε ταραξίαι, καὶ ἀληθινοὶ ἐχθροὶ τῆς δημοσίου εἰρήνης.

Θέλונτες νὰ ἀριαμδεύσουν κατὰ τῶν ἀνατολικῶν, ἔμδασαν κατὰ τὸ 1694 εἰς τὴν Χίον τοὺς Ἑνετοὺς. Τὸ φρικτὸν τοῦτο καὶ ἀπάνθρωπον κατόρθωμα τῶν δυτικῶν ἔδωκεν ὅλην τὴν νῆσον εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ κινδύνου, ἥτις ἐπαπειλεῖτο νὰ πάθῃ τότε ἀπαράλακτα ὅτι ἐπαθε τώρα ἐσχάτως. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Ἀλέξανδρος ὁ ἐξ ἀπορρήτων εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του πρὸς τοὺς Χίους θρηνέει τὴν Χίον, φανταζόμενος τοὺς κατοίκους τῆς ἐξανδραποδιζομένου καὶ κατασφαζομένου. Καὶ ἀληθινὰ εἶναι θαυμασμοῦ ἄξιον, πῶς οἱ Τούρκοι τότε ἐφάνησαν τόσον σώφρονες ὥστε ἠρκέσθησαν μόνον νὰ τιμωρήσωσι τοὺς πρῶτους, καὶ δὲν ἐμεταχειρίσθησαν τὸ σύνθημα τῶν ἀνίστηται, νὰ σφάξουν καὶ νὰ ἐξανδραποδίσουν ἀδιακρίτως καὶ ἐνόχους καὶ ἀθώους!

Οἱ δυτικοὶ κεντούμενοι πάντοτε ἀπὸ τὸν οἶστρον τοῦ προσηλυτισμοῦ εἶχον παντοτεινὸν σύστημα νὰ σκανδαλίζουσιν, καὶ ἐπομένως νὰ βλάπτουν οὐσιωδῶς εἰς πάντα καιρὸν τοὺς συμπολίτας τῶν ἀνατολικῶν. Εἰς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι συνέτρεχον ἐτι μᾶλλον οἱ ἔνεκα τούτου ἀγέλαιον ἀτελλόμενοι τῷ Πάπῳ ἀπόστολοι. Τόση εἶναι ἡ μαγία τοῦ προσηλυτισμοῦ εἰς τοὺς δυτικούς, τοὺς ἀποστόλους, ὥστ' ἐσκανδάλισε καὶ αὐτοὺς τοὺς ὁμοθρήσκους τῶν

« Le fanatisme est si fort, que le moine le plus debauché qu'on trouverait sa maîtresse pour aller convertir une âme (Diction. philosoph. au mot Fanatisme), ἡγουν, Η Δουλολαδεια τοῦ προσηλυτισμοῦ εἶναι εἰς αὐτοὺς τόσον σφοδρὰ, ὥστε ὁ πλέον αἰσχροῦδης μοναχὸς ἤθελ' ἀφήσειν τὴν ἐρμηνείαν του, διὰ νὰ κεκοθήσῃ κάμμιαν ψυχὴν. (Ὁ Σημ. 4 εἰς τὰ Προλ. τῆς ἀνω ἀναφερομένης μεταφράσεως Σελ. XX.). Μόλις ἐδέχοντο οἱ δυτικοὶ εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀνατολικῶν τινα, ἃς ἦτον καὶ ἀνέλεους, καὶ παρενθὺς ἐπάσχίζαν μυζιτροπῶς νὰ τοῦ μαστρέψουν τὴν κεφαλὴν, κατασταίνοντες αὐτὸν ὑπὲρ τῆς παπικῆς καταδυναστείας. Πόσαι διχονομίαι καὶ διχυστασίαι, καὶ πόσαι δυστυχίαι δὲν ἐγεννήθησαν ἐκ τούτου εἰς πολλοτάτας οἰκογενείας; Καὶ τὸ παραδοξώτερον· ἀφοῦ μὲ τόσῃν ἐπιμονῇ ἐνασχολοῦντο νὰ κάμουν προσηλύτους, πάλιν δὲν τοὺς ἐθεώρουν ὡς τοὺς λοιποὺς δυτικούς· τοὺς ἐδέχοντο εἰς τοὺς ναοὺς των, τοὺς μετέδιδον τὰ μυστήρια, εἰς δὲ τὸν θάνατόν των δὲν τοὺς ἐνταφίαζαν μὲ θρησκευτικὴν παραπομπὴν μέσα εἰς τοὺς ναοὺς, κατὰ τὴν συνήθειάν των, ἀλλ' ἐπάνω εἰς κλίμακά τινα τοὺς παρεδίδον εἰς δύο ὑπηρέτας, διὰ νὰ τοὺς θάψουν μακρὰν τῆς πόλεως. (Καὶ σημειώσαι, ὅτι ὁ συγρ. τῆς ἱστορ. εἰδήσεως λέγει, ὅτι «δὲν ἐμποροῦσαν νὰ ἐνταφιασθῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν λατρείαν» ἐνῶ ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι οἱ δυτικοὶ δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς ἐνταφιάσουν κατὰ τὴν λατρείαν των. Καὶ τοῦτο διὰ καταφρόνησιν.) Ὅταν λοιπὸν τὸ κακὸν ἐκορυφώθη, ἔπρεπε νὰ ἀδιαφορήσουν οἱ ἀνατολικοὶ; ἢ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ μεταχειρισθῶν ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, διὰ νὰ ὑπερασπισθῶν ἀξίως τὰ δίκαιά των; Καὶ μολαταῦτα ἤρκεσθησαν μόνον νὰ ἀφορίσουν διὰ τοῦ ἀρχιερέως τοὺς εἰς ὑπηρεσίαν τῶν δυτικῶν ἀνατολικούς, ἐλπίζοντες διὰ τοῦ μέτρου τούτου νὰ ἀναχαιτίσουν τὸ κακὸν· καὶ πάλιν μετὰ ἓνα μῆνα ἐσυμβιβάσθησαν μὲ τοὺς δυτικούς, ἔλυσαν τὸν ἀφορισμὸν, καὶ ἔδωκαν ἄδειαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας νὰ ὑπηρετοῦν καὶ τοὺς δυτικούς, ὡς καὶ τοὺς ἀνατολικούς.

Μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Ἑνετῶν ἀπὸ τὴν Χίον, οἱ Τούρκοι ἐδήμευσαν πολλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τῶν δυτικῶν, καὶ ἐβίασαν τοὺς ἀνατολικούς νὰ τὰ ἀγοράσωσι, καθὼς αὐτοὶ ἤθελον. Μετὰ ταῦτα οἱ Κύριοι δυτικοὶ, καὶ μολονότι ἐγνώριζον, ὅτι ἦτον ἀδύνατον, οἱ Τούρκοι νὰ συγκατατεθοῦν νὰ ἀποζημιώσουν τοὺς ἀγοραστὰς, ἐρράδιούργουν νὰ ἀνακτήσουν τὰ δημευθέντα. Τὶ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ κάμουν οἱ ἀνατολικοὶ, οἵτινες βιαστικῶς τὰ εἶχον ἀγοράσει; Δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερασπισθῶν τὰ συμφέροντά των; Εἰς τοὺς ἐσχάτους χρόνους, ἐπὶ τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου τῆς Γαλλίας, οἱ Τούρκοι εἰς τὴν Χίον ἐβίασαν τοὺς ἀνατολικούς νὰ ἀγοράσουν τὴν οἰκίαν τοῦ Γαλλικοῦ ἀντιπροξενείου μὲ ἀδρὰν ποσότητα χρημάτων, καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην τοὺς ἐβίασαν πάλιν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν τότε ἐλθόντα Γαλλικὸν ἀντιπρόξενον, καὶ ὅχι μόνον δὲν τοὺς ἀπεζημιώσαν,

ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ πληρώσουν προσέτι πολλὰς χιλιάδας γρυσίων ἐπὶ λόγῳ ἐπισκευῆς τῆς οἰκίας. Τοιαύτας ἀπαιτήσεις εἶχον τότε, φαίνεται, καὶ οἱ Κύριοι δυτικοὶ!

Ὅτι Λατινικοὶ ναοὶ μετεβλήθησαν εἰς τζαμιά, τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον παρακολούθημα τοῦ Τουρκικοῦ συστήματος. Τὸ κακὸν τοῦτο οὔτε αὐτοὶ οἱ ἀνατολικοὶ ἐμπόρεσαν νὰ ἀποφύγουν· πρῶτον· ὅλοι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ δυτικοὶ καὶ ἀνατολικοὶ ναοὶ χωρὶς ἐξαίρεσιν ἔλαβον τὴν τύχην αὐτὴν· δεύτερον· καὶ ὅλοι, ὅσοι εἰς τὴν μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου πλατεῖαν ἦσαν παρακείμενοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ σημαντικώτεροι ἔτυχε νὰ ἦναι δυτικοὶ.

Ἰδομεν τὴν διαγωγὴν τῶν δυτικῶν εἰς τὴν Χίον, ἣτις τῶντι τοὺς παρασταίνει ὅχι συμπολίτας, ἀλλ' ἐχθροὺς τῆς δημοσίου εἰρήνης. Ἀς ἴδωμεν τώρα καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν. Οἱ ἀνατολικοὶ ἀνεξιθρησκότεροι ὄντες ἀσυγκρίτῳ λόγῳ τῶν δυτικῶν, καὶ μακρὰν ἀπέχοντες τοῦ προσηλυτικοῦ συστήματος, ὅχι μόνον δὲν ἐνησχολοῦντο νὰ κάμουν προσηλύτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς προαιρετικῶς εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν προσερχομένους δυτικούς δὲν ἐδέχοντο τόσον εὐκόλα, γνωρίζοντες μάλιστα, ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τῆς θρησκείας γίνεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον διὰ ποταπώτατα συμφέροντα. Φίλοι τῆς εἰρηνικῆς πολιτείας, καὶ διάπυροι ζηλωταὶ τῆς εὐνομίας (καὶ ἀποδείξεις εἶναι τὸ ἀξιόλογον πολιτικὸν σύστημά των, τὸ ὁποῖον μὲ μεγαλωτάτην ἀκρίβειαν μέχρι τέλους ἐφύλαξαν, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ἄξιον καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν φωτισμένην Εὐρώπην νὰ θαυμάζεται) καὶ τῆς κοινῆς εὐταξίας, ὅχι μόνον δὲν ἤθελον ποτὲ νὰ ταραξοῦν εἰς τὸ παραμικρὸν τοὺς δυτικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐκ μέρους τῶν δυτικῶν γενόμενα σκάνδαλα συγκατένευον πάντοτε νὰ συνδιαλλαχθῶν, καὶ νὰ συμβιβασθῶν μετ' αὐτῶν, φροντίζοντες κατεξαίρετον περὶ τῆς δημοσίου εἰρήνης. Τότε μόνον ἀναγκάζοντο νὰ ὑπερασπισθῶν τὰ δίκαιά των, ὅταν ἐπερίσσειε τὸ κακὸν ἐκ μέρους τῶν δυτικῶν. Οἱ ἀνατολικοὶ καὶ μολονότι εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἀποκλείσουν τοὺς δυτικούς ἀπὸ πᾶσαν πολιτικὴν ἐπιρροήν, μολοντοῦτο θεωροῦντες αὐτοὺς ὡς ὁμοεθνεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἐμέρισαν ἐξ ἀρχῆς μετ' αὐτῶν τὴν ἀρχοντείαν (la magistrature). Τρεῖς δημογέροντες ἐκλέγοντο κατ' ἔτος ἀνατολικοὶ καὶ δύο δυτικοὶ, τιμώμενοι καὶ οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὡς καὶ οἱ ἀνατολικοὶ. Ἐὰν ὁ δυτικὸς δημογέρων δὲν εἶχε τόσῃν ἐπιρροήν, ὡς ὁ ἀνατολικός· τοῦτο δὲν εἶναι παράξενον· διότι ὁ μὲν ἀνατολικός ἦτον ἀντιπρόσωπος πολλοτάτων χιλιάδων ἀτόμων, ὁ δὲ δυτικὸς μόνις ὀλιγωτάτων ἑκατοντάδων.

Ἐὰν οἱ δυτικοὶ δημογέροντες ἀπεκλείοντο καθόλου ἀπὸ τὰς μυστικὰς συνεδριάσεις τῶν ἀνατολικῶν· τοῦτο δὲν ἦτο σφάλμα τῶν ἀνατολικῶν, ἀλλ' ἦτο σφάλμα αὐτῶν τῶν δυτικῶν, οἵτινες ὅχι μόνον ἀγνοοῦσαν εἰς τὴν ἀδελφικὴν τῶν ἀνατολικῶν περιποίησιν, ἀλλὰ καὶ ἔκριναν ἄξιον τοῦ χαρακτήρος των νὰ γίνον-

ταί προδίδται τῶν συμπολιτῶν των πρὸς τοὺς Τούρκους, προδίδοντες πολλάκις τὰ οὐσιωδέστερα συμφέροντα τῆς πατρίδος! Καί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο μόνον ἦτον ἱκανώτατον δίκαιον εἰς τοὺς ἀνατολικούς, ὅχι νὰ ἀποκλείουν τοὺς δυτικούς ἀπὸ τὰς συνεδριάσεις των, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀποκόψουν διόλου ἀπὸ τὴν ὁλομέλειάν των ὡς μέλη σεσηπῶτα. Τὸ ἐντιμὸν αὐτοῦτο ἔργον τῆς προδοσίας ἐξηκολούθησαν οἱ δυτικοὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους χρόνους μὲ πλειότερον ζῆλον, καὶ ἀλίστῃ ὅταν ἔρχετο ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν, ἔγιναν ἐξ ἀπαγγέλματος προδόται, καὶ σύμβουλοι τῶν Τούρκων ναυτίων τῶν ἀνατολικῶν, ἕως ὅτου ἐχόρτασαν τὴν ἐπιθυμίαν των, βλέποντες ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν των ἑξανδραποδιζομένους καὶ κατὰσφαζομένους τοὺς ἀθῶους συμπολίτας των!

Ὁ συγγρ. τῆς ἱστορ. εἰδήσεως ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῶν Γελευταίων συμβάντων εἰς τὴν Χίον· ἀλλὰ καὶ ταῦτα, μὲ φαίνεται, εἶναι μακρὰν τοῦ ἀκριβοῦς.

Λαμβάνεται ὁ Κ. συγγρ. τῆς ἱστορ. εἰδήσεως, ὅτι ἀρχομένου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος οἱ Χῖοι εἶχον τὸ πλεῖστον μέρος τῶν χρημάτων των εἰς τὰς ἐμπορικὰς των οἰκίας εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐκαστος ἐμπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι μέσα εἰς τὴν Σμύρνην ἔμειναν πολλότατα μελλόνια γροσίων τῶν Χίων εἰς πραγματείας, τὰς ὁποίας εἶχον προπωλήσει μὲ διόριαν, καὶ ἄλλα τόσα σχεδὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ὅτι ἐκ τούτου πολλότατοι εὐκατάστατοι οἰκογενεῖαι, ἀπὸ ὅσας διεσώθησαν, στεροῦνται ἤδη καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Ἐὰν τινῶν οἰκογενειῶν (καὶ βέβαια πολλὰ ὀλίγων) χρήματα ἔτυχεν νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην· τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει τίποτε.

Οἱ Χῖοι διὰ τὰς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας εὐρέθησαν (κατεξάγειον διότι ἔτυχε νὰ ἔχουν εἰς τὴν Σμύρνην καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅλην σχεδὸν τὴν χρηματικὴν των κατάστασιν καὶ πλῆθος τῶν συγγενῶν των) ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀποφασίσουν νὰ συμμεθέξουν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, καθὼς καὶ πραγματικῶς δὲν ἔγιναν συμμετέχοντες, (ἐκτὸς μετὰ τὴν καταστροφὴν των)· διὰ τοῦτο ὑπέφερον μὲ μεγάλην ὑπομονὴν ὅλα τὰ ἐκ τῆς Τουρκικῆς διοικήσεως βάρη, καὶ μολοντί εἶχον καταστήσει ἀφόρητα. Ἀλλ' ἐθεώρουν (λέγει ὁ συγγρ. τῆς ἱστορ. εἰδήσεως) τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας ὡς ἀδελφούς. Καὶ πῶς ἄλλως ἔπρεπε νὰ τοὺς δεωρῶν, ἐνῶ τόσοι καὶ τόσοι καὶ θρησκευτικοὶ καὶ ἐθνικοὶ δεσμοὶ τοὺς κρατοῦν στενύτατα μετ' αὐτῶν συνδεδεμένους; Ἦσαν τάχα διὰ τοῦτο οἱ Χῖοι ἔνοχοι; Οἱ λογικοὶ νόμοι τιμωροῦν, ἢ ἀνταμεῖβουν, ὅχι ποτὲ φρονήματα, ἀλλὰ πράξεις.

Οἱ θαλασσινοὶ Ἕλληνες ποτὲ δὲν ἐζήτησαν συνεισφοράν πολέμου ἀπὸ τοὺς Χίους, ἀλλὰ τοὺς ἐπρότειναν μόνον νὰ γένουν συμμετέχοντες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

Ὅτι ἔγινεν ὄρκος διὰ τὸν ὀλεθρον τῆς Χίου· τοῦτο εἶναι συκοφαντία. Ἐὰν τινὲς κακοῦργοι Σάμιοι, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλοι τινὲς ἀπελπισμένοι, χωρὶς νὰ ἔχουν οὐδεμίαν ἐμπειρίαν τοῦ πολέμου, οὔτε παραμικρὰν πολεμικὴν προπαρασκευὴν, ἔτρεξαν εἰς τὴν Χίον, διὰ ν' ἀρπάξουν, καὶ ὕστερον, ὅταν ἐπαρουσιάσθῃ ἐχθρική δύναμις, διεσκορπίσθησαν ὡς ἀλαργοὶ· εἰς τὸ κακοῦργον τοῦτο ἐπιχείρημα, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀνθρωπαρτίων, ἄλλοι Ἕλληνες δὲν ἦσαν ἔνοχοι, οὔτε ἡ Ἑλληνικὴ διοίκησις εἶχε τὴν παραμικρὰν εἰδήσιν.

Ὁ ἐξολοθρευμὸς τῆς Χίου χρεωστεῖται κυρίως εἰς τὴν μαρὰν Τουρκικὴν διοίκησιν, ἢ τις καὶ μολοντί εἶχε βεβαιότητος, ὅτι οἱ Χῖοι δὲν ἦσαν ἔνοχοι, ἢ καὶ ἂν ἦσαν τινὲς, ἦσαν πολλὰ ὀλίγοι, δὲν ἐδυνήθη μολοντοῦτο νὰ κρατήτῃ τὴν ἄλογον καὶ θρησκόδη ὁρμὴν της, ἀλλὰ πειθομένη εἰς τὰς παρακινήσεις τῶν συμβούλων της, ἀκρίτως καὶ χωρὶς διάκρισιν ἀρχισεν νὰ κατατφάζῃ καὶ νὰ ἑξανδραποδίζῃ. Τὶ ἔχει νὰ περιμεῖνῃ τις ἀπὸ ἄλογον καὶ σατανικὴν πολιτικὴν;

Ἀλλὰ μολαταῦτα καὶ ὁ ἑξανδραποδισμὸς, καὶ ἡ σφαγὴ δὲν ἤθελαν φθάσει εἰς τόσον ὑπέρμετρον βαθμὸν, ὅσον ἔφθασαν, ἐὰν δὲν ἐμεσολαβούσεν ἡ μεσιτεία τῶν ἐκεῖ ἀντιπροξένων τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Οἱ Τούρκοι ἕως τότε μόνον τρία χωρία, Θωλοπιτάμι, Ἀγιον Γεώργιον καὶ Ἀνάδατον λεγόμενα, εἶχον κυριεύσει, ὅπου ἑξανδραποδισαν καὶ ἐσφάζαν περίπου πέντε χιλιάδων ψυχὰς· εἰς δὲ τὰ μακρονήσια χωρία, ὅπου εἶχε καταφύγει ὅλον σχεδὸν τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων, ἐτοίμων νὰ ἔμεινεν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ νὰ διασωθῶν, ἢ νὰ ὑπερατπίσθων τὴν ζωὴν των ὅπως ἠδύναντο, οἱ Τούρκοι δὲν εἶχον ἀποτολμήσει ἕως τότε νὰ ὑπάγουν, ἀλλ' εἶχον κρίνει συμφερότερον νὰ προσφύγουν εἰς τὴν πανουργίαν, μεταχειρισθέντες εἰς τοῦτο ὄργανα τοὺς ἐκεῖ Εὐρωπαϊκοὺς ἀντιπροξένους. Οὗτοι ἐδέχθησαν νὰ γένουν μεσιταί, καὶ ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον περιερχόμενοι ὑπέσχεοντο ἐκ μέρους τοῦ Τούρκου μὲ ἰδικὴν των ἐγγύησιν γενικὴν ἀμνηστίαν· ἀμνηστίαν ὅποια, φεῦ! ποτὲ δὲν ἔμελλε νὰ ἐκπληρωθῇ! Καὶ ἀληθινὰ εἶναι φρίκης ἄξιον, πῶς κατέπεισαν οἱ Κύριοι ἀντιπροξένοι τὴν συνειδήσιν των νὰ γένουν μεσιταὶ καὶ ἐγγυηταὶ μεταξὺ τόσων ἀδυνάτων καὶ τοῦ θνήσκοντος τοῦ ὁποῖον ἔχει ἀρετὴν, νὰ μὴ φυλάττῃ ποτὲ σπῆλκην!

Ἀπὸ τὰς ὑποσχέσεις τῶν καλῶν ἀντιπροξένων ἀπατηθέντες οἱ πλειότεροι κάτοικοι τῆς Χίου παρεδόθησαν ἀνὰ μέρος εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, καὶ οὕτω ἔγιναν θῦμα τῶν τρομερῶν παθῶν τῆς βαρβαρότητος!

Ἐν Ναυπλίῳ 7 Ἰουλίου 1826.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΟΝ